

se — cerkvena vlada narodnim pravicam in toraj uradovanju v narodnem jeziku vstavljala. Mirne vesti tedaj stopimo pred cerkveno vlado s prošnjo, da se začne pri župnijskih in dekanjskih uradih v narodnem jeziku uradovati, kakor se to godi po Českem in Hrvaškem, kder menda niso slabiji katoličanje, kakor smo mi Slovenci. Tisti časi, ko se je mislilo in na vse pretege praktično porabljal, da je namreč hujšalec ter ima debelo črno piko pri visoki vladi, kdor se za narodne pravice oglašal in svoj narod odkritosrečno in djansko ljubi, tisti časi so — ako Bog da, — po Donavi šli tje doli proti mršavi Turčiji za vselej.

Vojaška taksa.*)

Uže takrat, ko je bila sklenjena v državnem zboru vojaška taksa, govorili smo nekoliko o njej. Omenili smo o tem davku, da ga imajo plačevati le tisti, ki so v vojaških letih za vojaštvo nesposobni in da se ta davek ravna po premoženju. Ker se zdaj delajo priprave, da se izvršijo postave o vojaški taksi, zato je zelo potrebno, da se ljudstvo poučijo o njej, da bo vedelo: Kdo je dolžen to takso plačevati? Koliko ima vsak taksi podvrženi plačevati? Kako se je vesti pri ugovorih? Vsa ta vprašanja spodaj na drobno razložimo, da bo vsak, ki je vojaštvu podvržen, lahko vedel, kako se mu je vesti.

Najprvo vprašanje je! Kdo je po novejši postavi dolžen plačevati vojaško takso? Odgovor: Vsi tisti, ki so bili uže pri stavi ali naboru, pa niso bili potrjeni, ker so nesposobni za vojaško službo, potem tisti, ki so bili kakor edini sinovi starega očeta, matere vdove itd. vojaške službe oproščeni, ali ker so nezmožni postali, in tisti domačini, ki se iz Avstrijsko-ogerske države izselijo. Vojaška taksa teče od 1. januarja 1880 in prva taksa za leto 1880 se ima plačati meseca aprila 1881.

Kako daleč sega dolžnost vojaške takse? Ta taksa zadeva le one, ki so še le 1. januarja 1875 stopili v leta vojaške dolžnosti, in se raztega: 1. pri tistih, ki so bili zaradi nezmožnosti iz nabornega zapisnika izbrisani in pri tistih, ki so bili v tretje letnej vrsti ali pozneje za nezmožne izrečeni, na vsako leto vojaške službene dolžnosti, v katerem bi moral zadevajoči še služiti, ako bi bil potrjen takrat, ko je bil izbrisan iz nabornega zapisnika, oziroma ko je bil izrečen v tretje letnej vrsti za nesposobnega; 2. pri tistih, ki so bili zaradi nezmožnosti pred dovršeno službeno dolžnostjo iz vojaške zaveze izpuščeni, na toliko let, kolikor bi jih morali še služiti, da niso bili zaradi nezmožnosti izpuščeni; 3. to velja tudi

pri tistih, ki so bili izpuščeni iz vojaške zaveze zato, ker so bili mej tem kot edini sin, vnuk ali brat oproščeni; 4. pri oproščenih na tisti čas, kateri bi morali še služiti, da niso bili oproščeni; 5. pri izseljencih na vsako leto vojaške službene dolžnosti, kolikor bi jih imel zadevajoči še dejansko služiti ali ako bi bil za zmožnega spoznan.

Kolika je letna taksa? Letna taksa se plačuje pristojnim davkarjem; razdeljena je v 14 razredov ali vrst in znaša na leto: 1, 2, 3, 5, 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90 in 100 gid. To takso določa vsako leto za vsakega posebej po zaslišani župana pristojne občine posebna komisija, katerej je na čelu dotični c. k. okrajni glavar, razpoloži se vsako leto pri županu skoz 14 dni v občni pregled, in sme zadevajoči zoper visokost te takse v tridesetih dneh, potem ko se mu je taksa naznanila, pritožiti se pri c. k. deželnem namestništvu i na zadnji stopinji pri ministerstvu za deželno branbo. Če je pa deželno namestništvo potrdilo komisijso določitev, potem pritožba ni več dopuščena.

Po katerih načelih se je ravnati pri določanju te takse? Visokost te takse se ravna po premoženju in zaslužku pri obrtniki, kakor tudi po čistem dohodku tistega, ki je taksi podvržen, po predpisanih neposrednih davkih od obrstva, dohodkov od hiš, obresti in zemljiškega davka. 1 gold. vojaške takse na leto ima plačevati tisti taksi podvrženi, katerega zaslužek ali dohodek dosega navadno dnino in kateri ne plačuje nikakega neposrednega davka. Sicer pa se ima vojaška taksa praviloma tako določati, da znaša $\frac{1}{10}$ letnih neposrednih davkov z državnimi dokladi vred; ne všteto pa se nikake druge doklade, in se ima za podlago jemati tisti razred, kateremu se davek najbolj bliža. Uvrstiti pa se sme vojaški taksi podvrženi po vseh drugih ozira vrednih razmerah (premoženje, zaslužek, čisti dohodek) tudi v višji ali nižji razred.

Ali se sme taksa znižati ali popolnoma odpustiti? Taksi podvrženi se sme uvrstiti v nižji razred, ako so ga zadele vremenske nesreče, slaba letina ali druge nesreče. Prav iz teh vzrokov se smejo takse popolnoma oprostiti v posebej ozira vrednih primerljajih tisti, ki bi se imeli uvrstiti v kateri štirih najnižjih razredov.

Kdo je dolžen razen vojaštvu podvrženih tudi takso plačevati? Če taksi podvrženi za življenje nima dovolj premoženja ali dohodkov, tedaj prehaja ta dolžnost na tiste osebe, ki imajo po državljanstvu pravo skrbeti za njegovo preživljenje. Ti so: pred vsemi drugimi oče, in če je brez premoženja, mati, potem ded in babica od očetove in za tema od materine strani, nazadnje posinovnici. Taksna dolžnost teh oseb pa neha, da le vojaštvu podvrženi more sam plačati. Dokler traja taksna dolžnost roditeljev itd. ne sme se od vojaštvu podvrženega nikaka taksa zahtevati.

*) Naj bi to in prihodnje številko vsakdo shranil, ker skoraj hiše ne bo, katerej vojaška taksa ne bo prizadevala troškov, ali ne donajala dobrot. Reč je tedaj zelo važna. — (Uredn.)

Kako je določiti takso pri roditeljih, dedih i. t. d.? Za te osebe veljajo tista pravila, kakor za one, ki so vojaštvu podvrženi, izjema je pa ta, da se ima deseti del taksi podvržene letne dolžnosti neposrednih davkov z državnimi dokladami nevštevši drugih doklad deliti še s številom otrok, oziroma vnukov in posinovcev, za katere ima taksi podvrženi izključljivo ali vsaj večinoma skrbeti. Ako bi tedaj kateri oče imel pet nepreskrbljenih otrok i bi moral plačati za sina Janeza vojaško takso, plačal bi tedaj le peti del tega, kar bi moral plačati Janez sam, ako bi bil sam svoj gospodar ter bi imel enake dohodke, kakoršne ima njegov oče.

Kdo se sme vojaške takse oprostiti? 1. Tisti, ki zaradi telesnih ali dušnih hib ne morejo sebe in tistih živiti, za katerih hranjenje so po postavi dolžni in ki nimajo za to potrebnega premoženja ali dohodkov; 2. tisti, ki se preskrbujejo kakor ubogi; 3. tisti, ki so bili že pred letom 1875 vojaštvu podvrženi; 4. vojaštvu podvrženi, ki sicer niso bili poklicani v vojno službo, ampak v drugo službo za vojne namene, in tisti, ki spadajo v črno vojsko za tisto leto, v katerem so bili v službo poklicani.

Kdaj neha takсна dolžnost? Taksna dolžnost neha: 1. če je taksi podvrženi umrl; 2. če je taksi podvrženega zadela kaka hiba, da ni za delo, dokler ta hiba traje; 3. ako se taksi podvrženi iz avstrijsko-ogerske države preseli v drugo državno polovico v tistej državni polovici, iz katere se je izselil. Če se je vojaštvu podvrženi oprostil vojaške takse, ali če je taksna dolžnost glede njega nehala, tedaj tudi roditelji, dedje itd. niso dolžni plačevati takse.

Če neha taksna dolžnost vojaštvu podvrženih, ali se to raztega tudi na njihove roditelje i. t. d.? Če se vojaštvu podvrženi oprostijo takse zaradi telesnih hib, kakor je bilo zgoraj rečeno, ali ker se preskrbuje kakor ubog, tedaj so takse oproščeni tudi njegovi roditelji, dedje i. t. d. Kdaj se ima ta taksa plačevati in kde? Ta taksa se ima vsako leto koncem meseca aprila za minolo leto plačevati, le izseljenci jo morajo za vsa prihodnja leta plačati, predno se jim da list za izseljenje, in sicer pri tistih uradih, katerim se plačujejo državni davki. Zastale takse iztirjujejo kakor državne davke. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Mladi konji in prerano delo.

M. II. Mnogo konj dobi bolezní notrajne narave, ki niso podedovavne, ampak jih le presilno in prerano delo živinčetom provzročuje. Kakor se tovarniškim delavcem nekateri telesni udje posebno radi pokvarijo in se na njih le takim delavcem lastne bolezní izcimijo, ravno tako je

pri konjih, ki morajo prerano delati začeti in katerim boleznim je samopašnost, neumnost in surovost človekova le predosti krat kriva. Zelo imenitno je toraj za konjereja oni čas pri žrebetu dobro spoznati in določiti, ko je živinče popolnoma vzrastlo in se do cela razvilo, da lastnik ve, zdaj se sme konj brez vse škode za daljno življenje za delo porabiti. Najvarnejša pot do kolikor najbolj popolno razvitega in močnega konja priti je toraj ta, da se žrebe ne prej za težkejša dela ne porabi, predno je popolnoma dorastlo, t. j. v petem letu starosti. S takim ravnanjem pa ni le ta dobiček zvezan, da se z njim kolikor mogoče krepki konji priredijo, ampak tudi ta, da taki konji tudi do najvišje starosti zdravi in krepki ostanejo, če jih morda kaka nezgoda ali nesreča ne zadene. Pri konjih pa, ki so bili prerano vpreženi, so te lastnosti bele vrane.

Ta dozda naznačena pot konjske reje ima veliko dobičkov na sebi ali draga je taka konjska reja. Potroški petletne konjske reje so celo takrat precej visoki, če je cena krme prav mala. Žrebe mora toraj že precej velike vrednosti v denarjih biti, če se izplača ga pet let brez dela rediti. To pot se more toraj le tedaj hoditi, če je krma prav dober kup ali pa če imajo konji prav visoko vrednost v denarjih, in kdar njihove žlahtne izvrstne lastnosti tudi primerne kupca najdejo, kar se le bolj pri takih konjih more goditi, ki se zaradi veselja in zaradi lepšega redijo.

Drugače pa stoji račun pri konjih slabjšega plemena, ki takih stroškov nikdar ne povračajo. Tu je proti požlahtnovanju konjske reje dovoljeno žrebeta pred petim letom k delu rabiti, če se noče, da ima konjerejec pri konjereji škodo. Poljsko delo je za take mlade konje najbolj priležno in njihovi rasti in zdravju najmanj škodljivo. Žrebeta, ki so dobro in obilno rejena, se smejo že tudi v štrtem letu za delo porabiti. Vendar morajo pa opravi do dopolnjenega petega leta lahki biti tako, da se le pol toliko ali k večjemu tri četrтинke toliko, kolikor odrasčen konj opravi more, štiriletnemu žrebetu nalaga. Ako se pri takem delu z živinčetom previdno in prizanesljivo ravna, je tako delo za mladega le blagodejna vaja telesna, ki je rasti in razvitku telesnemu mladega konja koristno. Iz ravno tega vzroka je pa tudi za konje, ki se bolj za veselje in za lepše vzrejajo, dobro, da lahki jezdeci na njih jašejo. Vendar se te vaje ne smejo do popolne vtujenosti živinčeta tirati.

M. Dober pomoček zoper razpokane roke. Vzame se nekoliko strdi in novo zmeden ne posoljen puter. Sme se puter tudi z glicerinom zmešati. S to smesjo se razpokane roke pomažejo in koža je v kratkem zdrava.

M. Kako rože, šipke, pokrivati. S pokrivanjem rož je treba tako dolgo ko mogoče čakati, da je zemlja nekoliko centimetrov zmrznjena. Iztrebljenje krone, to se pravi odpravljenje vseh